

The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

ונהפוך הוא *Our Unwavering Strength Throughout History*

This week's shiurim are dedicated by
Drs. Avi and Elin Freilich
in memory of Avi's father,
Rabbi Isaac B. Freilich, z"l,
הרב יצחק דוב ב"ר אברהם יעקב פרייליך זצ"ל

Rabbi Meir Goldwicht
י" אדר ב' תשע"ו • March 20, 2016

1 תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ד עמוד א

ואמר רבי יהושע בן לוי: חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר דאלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דמיה לי. סבור מינה: למקרייה בליליא, ולמיתנא מתניתין דידה ביממא. - אמר להו רבי ירמיה: לדידי מיפרשא לי מינה דרבי חייא בר אבא: כגון דאמרי אינשי: אעבור פרשתא דא ואתנייה. איתמר נמי, אמר רבי חלבו אמר עולא ביראה: חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר הלמען יזמרך כבוד ולא ידם ה' אלהי לעולם אודך

2 רש"י מסכת מגילה דף ד עמוד א

ולשנותה ביום - זכר לנס, שהיו זועקין בימי צרתן יום ולילה אקרא - במזמור למנצח על אילת השחר הוא, שנאמר על אסתר, כדאמרינן במסכת יומא (כט, א): למה נמשלה אסתר כאילת כו סבור מינה - בני הישיבה, ששמעו שמועה זו בלשון הקודש ולשנותה ביום, היו סבורין דהאי ולשנותה - לשון שונה משנה הוא למיתני מתניתין דידה - משניות של מסכת מגילה אעבור פרשתא הדא ואתניה - אסיים פרשה זו ואשנה אותה פעם שניה ביראה - דמן בירי יזמרך כבוד - ביום, ולא ידום בלילה, והאי קרא במזמור ארוממך ה' כי דליתני דרשינן בפסיקתא במרדכי ואסתר והמן ואחשוורוש, וקריאת מגילה שבח הוא, שמפרסמין את הנס, והכל מקלסין להקדוש ברוך הוא

3 אסתר פרק ט

(א) ביום ההוא בא מספר ההרועים בשושן הבירה לפני המלך ס
(ב) ויאמר המלך לאסתר המלכה בשושן הבירה הרגו היהודים ואבד חמש מאות איש ואת עשרת בגייהמן בשאר מדינות המלך מה עשו ומה שאלתה וינתן לה ומה בקשתה עוד ותעש
(ג) ותאמר אסתר אם על המלך טוב ינתן גם מקור ליהודים אשר בשושן לעשות כדת היום ואת עשרת בגייהמן יתלו על העץ
(ד) ויאמר המלך להעשות כן ותנתן דת בשושן ואת עשרת בגייהמן תלו
(טו) ויקהלו היהודיים אשר בשושן גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבזא לא שלחו את ידם
(טז) ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאביהם ונהרג בשנאייהם חמשה ושבעים אלף ובבזא לא שלחו את ידם
(יז) ביום שלשה עשר לחדש אדר ונוח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה
(יח) והיהודיים והיהודים אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה

4 תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ד עמוד א

ואמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות במקרא מגילה, שאף הן היו באותו הנס

5 רש"י מסכת מגילה דף ד עמוד א

יזמרך כבוד - ביום, ולא ידום בלילה, והאי קרא במזמור ארוממך ה' כי דליתני דרשינן בפסיקתא במרדכי ואסתר והמן ואחשוורוש, וקריאת מגילה שבח הוא, שמפרסמין את הנס, והכל מקלסין להקדוש ברוך הוא

6 תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד א

שלחה להם אסתר לחכמים: כתבוני לדורות. שלחו לה: אהלא כתבתי לך שלישים, שלישים ולא רבעים. עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה בכתב זאת זכרון בספר, כתב זאת - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה, זכרון - מה

שכתוב בנביאים, בספר - מה שכתוב במגילה. כתנאי: כתב זאת - מה שכתוב כאן, זכרון - מה שכתוב במשנה תורה, בספר - מה שכתוב בנביאים, דברי רבי יהושע. רבי אלעזר המודעי אומר: כתב זאת - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה, זכרון - מה שכתוב בנביאים, בספר - מה שכתוב במגילה

7) שמות פרשת בשלח פרק יז

(ח) וַיָּבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בְּרַפְדִּים

8) מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דעמלק פרשה א

רבי יהודה הנשיא אומר חמשה עממים פסע עמלק ובא ונלחם עם ישראל שני עמלק יושב בארץ הנגב החתי והחוי והיבוסים והאמורי יושב בהר (במדבר יג כט) לפי שהיה לפניו מכולן. רבי נתן אומר לא בא עמלק אלא מהררי שעיר ארבע מאות פרסה פסע עמלק ובא ונלחם עם ישראל

9) בראשית פרשת בראשית - נח פרק ו

(ה) וַיֵּרָא יְקֹנָן כִּי רָבָה רַעַת הָאָדָם בְּאֶרֶץ וְכָל־יֶצֶר מַחְשַׁבַת לְבוֹ רַק רַע כָּל־הַיּוֹם

10) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כט עמוד א

והא תנן: אל תאמין בעצמך עד יום מותך, שהרי יוחנן כהן גדול שמש בכהונה גדולה שמנים שנה ולבסוף נעשה צדוקי

11) אסתר פרק ג

(א) אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גָּדַל הַמֶּלֶךְ אֶחְשָׁרְוֹשׁ אֶת־הַמֶּן בֶּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי וַיִּנְשָׂאֵהוּ וַיִּשֶׂם אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כְּלֵי־שָׂרִים אֲשֶׁר אֵתוּ:
 (ב) וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ פָּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהַמֶּן פִּיכָן צָוָה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמְרַדְּכֵי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: (ג) וַיֵּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמְרַדְּכֵי מְדוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ:
 (ד) וַיְהִי בְּאִמְרָם כְּאִמְרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיִּגִּידוּ לְהַמֶּן לְרָאוֹת הַיַּעֲמָדוֹ דְּבַרֵי מְרַדְּכֵי כִּי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי

12) אסתר פרק ב

(י) לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמְּהָ וְאֶת־מִוֹלְדֹתָהּ כִּי מְרַדְּכֵי צָוָה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד:
 (יא) וּבְכָל־יּוֹם וַיּוֹם מְרַדְּכֵי מִתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־הַנְּשִׂים לְדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמִה־יַּעֲשֶׂה בָּהּ

13) שמות פרשת בשלח פרק יז

(ט) וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה שֶׁעַ בְּחַר־לָנוּ אַנְשִׁים וַיָּצֵא הֵלָחֵם בְּעַמְּלֵק מִחֶר אֲנָכִי נֹצֵב עַל־רֹאשׁ הַגְּבָעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּדָדִי:
 (י) וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּאֲשֶׁר אָמַרְלוֹ מֹשֶׁה לְהֵלָחֵם בְּעַמְּלֵק וּמִשָּׁה אֶהְיֶה וְחֹר וְעָלוּ רֹאשׁ הַגְּבָעָה

14) שפת אמת מסכת מגילה דף ד עמוד א

ואפשר דהא דאמר ולשנותה משום דעיקר מצותה ביום היא והקריאה בלילה היא רק שיהי' ביום קריאה, שני' ונ"מ בהא דהיכא דביממא לא יהי' עליו חיוב גם בלילה פטור

15) נחלת יעקב שמות פרשת תרומה פרק כה

בן זומא אומר מצינו פסוק כולל, והוא: שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. בן ננס אומר מצינו פסוק כולל יותר, והוא: ואהבת לרעך כמוך. ר' שמעון בן פזי אומר מצינו פסוק כולל יותר, והוא: את הכבש האחד 'תעשה בבוקר. עמד ר"פ על רגליו ואמר הלכה כבן פזי משום שנאמר ככל אשר אני מראה אותך בהר וגו'

16) משנה מסכת תענית פרק ד משנה

חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל

17) של"ה מסכת פסחים פרק נר מצוה

מ"ה] מפרקי דרבי אליעזר, לפי שלא רצו נשים ליתן נזמיהן לבעליהן במעשה העגל, לכך נתן להן הקדוש ברוך הוא שכרן, שיהיו משמרות ראש חודש יותר מהאנשים. ושמעתי מאחי הרב ר' יהודה, טעם לדבר, לפי שהמועדים נתקנו כנגד אבות, פסח כנגד אברהם, דכתיב (בראשית יח, ו) 'לושי ועשי עגות', ופסח היה (פסיקתא רבתי פ"ו). שבועות כנגד יצחק, שתקיעת שופר של מתן תורה היתה בשופר מאילו של יצחק (פרקי דרבי אליעזר פל"א). סוכות כנגד יעקב, דכתיב (בראשית לג, יז) 'ולמקנהו עשה סכת'. וי"ב ראשי חדשי השנה, שגם הם נקראים מועדים, כנגד י"ב שבטים. וכשחטאו בעגל, נטלו מהם ונתנו לנשותיהם, לזכר שלא (היו באותו חטא, עכ"ל (הטור

18) אדרת אליהו

י"ב חושים בסוד י"ב שבטים והן כסדר הדגלים דגלים הן

19) במדבר פרק ב

כה) דגל מחנה דן צפנה לצבאתם ונשיא לבני דן אחיעזר בן-עמישדי
 כו) וצבאו ופקדיהם שנים וששים אלף ושבע מאות
 כז) והחנים עליו מטה אשר ונשיא לבני אשר פגעיאל בן-עכרן
 כח) וצבאו ופקדיהם אהרן וארבעים אלף וחמש מאות
 כט) ומטה נפתלי ונשיא לבני נפתלי אהירע בן-עינן
 ל) וצבאו ופקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע מאות
 לא) פל־הפקדים למחנה דן מאת אלף ושבעה וחמשים אלף ושש מאות לאחונה
 יסעו לדגליהם פ

20) אסתר פרק ג

(ח) ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו עם-אחד מפזר ומפזר בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתיהם שנות מפלעם ואת-דתי המלך אינם עשים ולמלך אין-שנה להניחם:
 (ט) אם-על-המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כפר-כסף אשקול עליי עשי המלאכה להביא אל-גנזי המלך

21) ילקוט שמעוני אסתר רמז תתרנ"ג

ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו עם אחד, אמר רבא ליכא איניש דידע לאשתעווי לישנא בישא כהמן, אמר ליה תא ניכלינהו, אמר ליה מסתפינא מאלההון דילמא עביד בההוא גברא כדעבד בהו בקמאי, אמר ליה ישנו מן המצות

22) דברים פרשת וזאת הברכה פרק לג

יב) לְבַנְיָמִן אָמַר יְדִיד יִקְנֶקֶת יִשְׁכֵּן לְבִטָּח עָלָיו חֲפָף עָלָיו כָּל־הַיּוֹם וּבֵינָן כְּתַפְּיוּ שָׁכֵן : ס

23) רש"י שמות פרשת בשלח פרק טו

ו: ימינך ימינך - שתי פעמים, כשישראל עושיין את רצונו של מקום השמאל נעשית ימין ימינך ה' נאדרי בכח - להציל את ישראל וימינך השנית תרעץ אויב

24) בראשית פרשת ויחי פרק מט

כו: בְּנִימִין זָאב יִטְרֹף בְּבִקְרָא יֹאכַל עַד וְלַעֲרֹב יִחַלֵּק שָׁלָל

25) רש"י בראשית פרשת ויחי פרק מט

הנה בית המן נתתי לאסתראסתר ח ז) יחלק שלל. מרדכי ואסתר שהם מבנימין יחלקו את שלל המן, שנאמר

26) דברים פרשת וזאת הברכה פרק לג

כג) וּלְנַפְתָּלִי אָמַר נַפְתָּלִי שְׁבַע רְצוֹן וּמָלֵא בְרִפְתּוֹ יִקְנֶקֶת יָם וְדָרוֹם יִרְשָׁה : ס

27) בראשית פרשת ויחי פרק מט

כא) נַפְתָּלִי אֵילָה שְׁלַחַה הַנֶּתֶן אֲמַר־שָׁפָר : ס
 כב) בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עֲלִיעֵין בְּנוֹת צַעֲדָה עֲלִישׁוּר
 כא) נַפְתָּלִי אֵילָה שְׁלַחַה הַנֶּתֶן אֲמַר־שָׁפָר : ס

28) פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) אסתר פרק ג

הפיל פור הוא הגורל. בצווי המן, פור לשון פרסי, הוא הגורל בלשון הקודש: לפני המן. צוה לקוסמים להפיל פור לפניו

29) ויקרא פרשת אחרי מות פרק טז

ה) וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים לְחֹטְאֵת וְאֵיל אֶחָד לְעֹלָה :
 ו) וְהִקְרִיב אֶחָד אֶת־פֶּר הַחֹטְאֵת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ
 ז) וְלִקַּח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְהִעֲמִיד אֹתָם לְפָנַי יִקְנֹק פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד :
 ח) וְנָתַן אֶחָד עַל־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גְּרִלוֹת גֹּרָל אֶחָד לִיקְנֹק וְגֹרָל אֶחָד לְעֲזָאזֵל

30) תרגם שני

בחודש הראשון הוא חודש ניסן... יצאה בת קול מן השמים וכן אמרה אל תיראי כנסת ישראל אם אתם שבים בתשובה הוא יפול בגורל תחחככם'

31) תלמוד בבלי מסכת נדה דף לא עמוד א

תנו רבנן: שלשה חדשים הראשונים - ולד דר במדור התחתון, אמצעיים - ולד דר במדור האמצעי, אחרונים - ולד דר במדור העליון. וכיון שהגיע זמנו לצאת - מתהפך ויוצא, וזהו חבלי אשה

32) ילקוט שמעוני תהלים רמז תתנה

וכי עד עכשו עתידה אומה אחרת להבראות שהוא אומר ועם נברא אלא א"ר יהודה בר' סימון זה דורו של מרדכי שנברא בריה חדשה